calceos Ramae capiti imponit, ut eum regem sibi imperaturum significet. Ram. II, 112, 1 seqq. Ad pedes Padmavatis est igitur in honorem Padmavatis et institutor est poeta mimorum, qui deam saltationibus celebraturi sunt. Haec e scholiastarum disputationibus mutuatus sum nec falsam reor interpretationem, licet aliam priorum verborum tentare possem, si scirem, ordinem exstitisse Châranorum, qui annuis Radhae et Krishnae festis celebrandis operam navarent. चरण enim etiam familiam et officium hereditarium significat (vid. Mâl. Mâdh. prolog. p. 3. ed. Bonn.) et dixisset se poeta ducem Châranorum familiae, a Padmavati nomen trahentis eamque colentis. Padmavatim autem quum dicit pro Laxmi, meminit Jayadevas uxoris. Vid. X. 9. Et addit E. पक्षे intelligi coniugem poetae. प्रबन्ध explicat A: प्रकर्षेण बध्यते श्रोतॄणां हृदयमस्मिन्निति प्रबन्धः । Quod argutius quam verius est et etymon vocis magis obscurat quam explicat. Vid. ad Hitop. p. 21. l. 13.

Dist. 3. Alloquium est, subaudi cum schol. हे भक्तजन. Schol. E. Laxmanasenam regem, patronum poetae intelligit, nescio quo iure. मधुर° = मधुरा अर्थतः । कोमला शब्दतः । अतः कान्ता मनोहरा पदावली पदसमूहः । C. कोमल, ut *μαλακὸς*. Odyss. I. 56. *μαλακοῖσι λόγοισι.*

Dist. 4. Integra omnium enarratorum scholia ad hoc distichon exhibere operae pretium est, ut appareat, quemadmodum negotio suo quisque defungatur.

A. = अथैतदावेशेनैवान्यत्र प्राकृतवर्णनप्रायतामालोक्यात्मनः प्रौढमाविष्कुर्वन्नाह वाच इति । उमापतिधरनामा कविः पल्लवयति विस्तारयति मात्रं न काव्यगुणयुक्ताः करोति । पल्लवग्राही दोषोऽस्य । शरणानामा कविः दुरूहस्य दुर्बोधस्य काव्यस्य हुते शीघ्रवचने श्लाघ्यः न तु प्रसादादिगुणयुक्ते । शृङ्गार एवोत्तरः श्रेष्ठो यत्र तस्य सत्प्रमेयस्य सामान्यनायकनायिकावर्णनस्य वचनैराचार्यगोवर्धनस्य स्पर्धावान् कोऽपि न तु रसान्तरवर्णनैः । धोयीनामा कविराज्ञः श्रुतिधरः प्रसिद्धः श्रवणमात्रेण ग्रन्थादिधारी न तु स्वयंकवितया । गिरां शोधनप्रकारं जयदेव एव जानाति न केवलभगवद्गुणावर्णनरूपं तद्वाग्विसर्गो जनताघविप्लव इत्युक्तेः । अथ वा । दैन्योक्तिरियं यथा गिरां संदर्भशुद्धिं किं जयदेव एव जानीते न जानीते एव । यद् उमापतिधरो वाचः पल्लवयति नूतनयति मुक्तं (युक्तं?) तथापि सरस्वती पूर्वार्थमेव प्रमाणयति ।

C. = जयदेवस्य कवेः कोऽपि स्पर्धी स्पर्धावान् समानोऽधिको वा न विश्रुतः न ख्यातः । ननु उमापतिधराद्यः सन्तीत्याह । उमापतिर्वाचः पल्लवयति केवलं कोमलां वाचं विस्तारयति । इत्यर्थः । न तु गिरां वाणीनां संदर्भशुद्धिं जानीते । तथा शरणः कविः श्लाघ्यः प्रशस्तः । कस्मिन् विषये दुरूहहुते दुःखेनात्यूहितुं शक्यते । इति दुरूहः । दुरूहं हुतं च तत् तस्मिन् । अतिशीघ्रं वक्तुं समर्थः । इत्यर्थः । तथा आचार्यगोवर्धनः श्लाघ्यः कैः शृङ्गारोत्तरसत्प्रमेयरचनैः । शृङ्गारोत्तराणि शृङ्गारप्रधानानि च सत्प्रमेयाणि उत्कृष्टप्रमेयाणि च तेषां रचनानि तैः । तथा धोयीनामा कवि[:] क्ष्मापतिः कविराज्ञः श्रुतिधरः श्रुत्या श्रवणेन धारयतीत्यर्थः ॥

D. = कविरन्यग्रन्थेभ्यो मद्ग्रन्थे बहवो गुणाः सन्तीति द्योतयन्नाह । वाच इति । उमापतिधरः कविर्वाचो वचनानि परं पल्लवयति विस्तारयति न तु गुणादिकं । संदर्भशुद्धिमर्थतः शब्दतश्च